

Her şeyin hakikati ne demektir ki; Cenab-ı Hakk'ın bir isminin tecellisine bakıyor, ona bağlıdır ve ona ayinelik vazifesi görüyor?

"Hakikî hakaik-i eşya, esmâ-i İlâhiyedir. Mahiyet-i eşya ise, o hakaikin gölgeleridir."(1)

Bir şeyin Allah'ın ilmindeki haline "mahiyet" deniliyor. Bu ilmî varlıklar yaratıldıklarında "hakikat" oluyorlar. Buna göre, bir şeyin, meselâ bir meyvenin ilm-i İlahideki hali mahiyettir. Bu mahiyet ise Rezzâk isminin gölgesi hükmündedir.

Rızıkların hakikati Rezzâk ismine dayandığı gibi, bütün mahlûkatın hakikatleri Hâlık ismine, hayatlarının hakikati Muhyi ismine, ölümleri Mümit ismine dayanır. Ve hakeza...

Bütün mahlûkatın ve eşyanın aslı ve hakikati, Allah'ın isim ve sıfatlarından ibarettir. Bu isim ve sıfatlar tecelli etmese hiçbir şey meydana gelmez.

Mesela, Rezzâk ismi faaliyetini durdursa, rızıklarlar olmaz. Muhyi ismi tecelli etmese, hayat meydana gelmez.

(1) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, Üçüncü Mevkîf.](#)